

S.E.

“e dne 26. října 1956.
21,10 hod.

Voláme KSC.

Prvým dosledkom ludového povstania v Maďarsku sú radikálne personálne zmeny vo vedení Maďarskej Komunistickej strany. Vypočujte si informácie o týchto zmenách. Hovorí redaktor Karol Kubica.

Revolučná situácia v Budapešti a v iných vetších maďarských mestách je dosial v pohybe. Sovětská vojenská intervencie bola slabá, aby potlačila minimálne bojové požiadavky maďarskej revolucie. A medzi tieto patrila požiadavka vylúčených z vedúcich miest stranč stúpencou stalinistu Rákosiho.

A tý boli vymetaný z politbyra z ústredného sekretariátu tak dokladne, že tam Moskva sctva najde spoluľivého advokáta. To bola minimálna požiadavka účastníkom obrovskej manifestácie polsko-maďarskej solidarity, ktorá manifestácia sa konala v Budapešti v úterok popoludni a shodou okolností vyústila v celonárodné povstanie. Na tejto manifestácii predniesl predseda zväzu maďarských spisovatelia Veres sedem požiadavek.

Pred poslednou šiestou požiadavkou, aby sa prievedly zmeny vo vedení strany a štátu. Z vedúcich miest mali býť vylúčení všetci stalinisti a nahradení vlastencami. Inými slovami, manifestanti žiadali, aby z vedúcej strany a štátu zmizli poslušný lokajovia Moskvy. Do aké miery bola splnená táto požiadavka. Je to veľmi doležitá otázka. Tu sú výhrady Moskvy veľmi niera-dostné. Do vedenia strany preniklo tolko odporcou Rákosiho, tolko stúpencou Imra Naga a tolko ideologickej priateľou popraveného buržoásného nacionalistu Láslo Rajka, že by to Stalin, keď by žil musiel nazvať rojením maďarských titistou. Tak na príklad novými členmi UV sa stali štyria komunisti ktorí tak tak, že nieodvisli na stalinskej šibenici spolu s Rajkom. Prvým je Ferenc Donalt, ktorého uveznil Rákosi v roku 51 za tak zvanú pravičiarskú úchytku v kolektivizácii. Bol totiž vtedy námestníkom ministra polnohospodárstva. Druhý nový člen UV je Géza Losoncny. Druhý nový člen UV, bol totiž vtedy námestníkom ministra polnohospodárstva. Losonty je súdruh veľmi radikálny a niekompromisný. Niedavno žiadal, aby bál Rákosi redeportovaný z Ruska do Maďarska a spolu s ostatnými stalinistami postavený pred ludový súd. Pochybujeme, že má exulant Rákosi radosť zo zvolania súdruga Losoncyho do UV. Tretím novým členom UV je György Lukács, známy marxistický mysliteľ povolením univerzitný profesor. Za stalinské éry bol v niemi-losti. Niebol sice zavretý, ale niesmel nič publikovať. Jeho marxistické diela boli na indexe. Stvrtým novým členom UV je Ferenc Münnich, nateraz maďarský velvyslanec v Belehrade. Bol vybraný za velvyslanca u Titovej vlády práve pre jeho

priatelský vstiah k popravenému titoistovi Rajkovi. To je politický profil nových štyrech členov UV. Treba ešte dodať, že novým piatym členom, rešpektive staronovým členom UV sa hnéd v noci po útorkovej obrovskej manifestácii v Budapešti stal Imre Nagy.

O niekolko hodin nieskoršie bol na rýchlo vymenovaný za predsedu vlády, ako si to priali najme povstalci z komunistických radou. Avšak tieto zmeny, tú kooptácia piatich nacionalistických komunistov do UV včítanie Imre Naga by niemala velkú váhu, keď by nieostaly niezmenené centrálvládnej moci a tým v komunistickom systéme politbyro a ústredný sekretariát. A tu utrpeli Rákosího stalinisti totálnu porážku. Z dvanácti členom starého politbyra vyletelo šest stalinistov a zo štyroch náhradníkom zostali iba dveja, tý, čo boli známi, ako protistalinisti.

Medzi degradovaných členov politbyra treba na prvom miestе menovať niebezpečného oportunistu Istvána Kováca. Pokial bol u moci Imre Nagy, len čo Nagy upadol do minulosti, Kováč zmenil taktiku. Pochleboval Rákosimu na tolko, že ho Rákosí povýšil na jednoho zo šiesti ústredných tajomníkov. Vyletel oportunist Kováč aj z politbyra aj z ústredného sekretariátu. Dôvod degradovaným členovia starého politbyra sú týto stalinisti. Jozef Mekis, Jeseif Revaj, Lájos Ag, István Hydas a Béla Szálay. Revaj bol členom politbyra iba od júla toho roku. Po páde Rákosího si ho tam ako podporu dosadil nástupca Rákosího Ernő Gerő. Jeho nástupcom sa stal János Kádár. Kádár je podľa všetkého najsilnejším mužom v novom vedení strany. Je členom politbyra a v sekretariátě k ruke svoch zástupcov a to už vzpomenného Ference Donátha, ktorý bol zavretý roku 51 pre tak zvanú titoistickú úchylku a druhý je Gyula Kállai. Tiež protistalinský úchylkár. Bol uveznený roku 51 a rehabilitovaný až po páde Rákosího.

Tretím zastupujúcim tajomníkom, je Ernő Gerő. Po degradácii z funkcie prvého tajomníka niemá súdruh Gerő veľký výhľad na udržanie sa v ústrednom sekretariátě a v politbyre. K bilancii osobných zmien treba ešte dodať, že na miestě vyhodčených šiest stalinistov boli do nového politbyra zvolení Imre Nagy a štyri jeho stúpenci. Sú to Géza Losonczi, Sándor Rumay /?/, bývalý sociálny demokrat, Sándor Gaspár, bývalý sociálny demokrat a terajší predseda maďarských komunistických odborov. To sú hlavné zmeny v ústavnom výbere, politbyre a ústrednom sekretariátě Maďarskej Komunistickej strany. Veľkú dôležitosť má aj degradovanie z funkcie náhradnej členou politbyra súdruhou Pirosa, terajšieho ministra vnútra a Istvána Batu, ministra obrany, ktorý má sovětské štátne občanstvo a je akýmsi druhým Rokosowským v Maďarsku. Dá sa povedať, že maďarskí pracujúci nierevoltovali nadarmo. Imre Nagy má okolo seba dostatok oddaných stúpencov, ktorí budú v stave shora predsaťovať a prebojovať jeho staronový program. Tento program má tri hlavné body. Destalinizáciu, demokratizáciu a niezávislosť Maďarska na Moskve. Hovoril Karol Kubica o personálnych zmenách vo vedení maďarskej komunistickej strany.